

Durmuş Hocaoğlu

Türklerin Tarihî Yolculuğu: I

Yeniçağ, “Analiz”, 02 Aralık 2005, Cuma., s.12
“Analiz” Sıra No: 337; 2005-135; Aralık-01

YENİÇAĞ

Cemiyetlerin hayâtının da fertlerinki gibi bir tür yolculuk olduğunu söyleyebiliriz; zaman ve mekân içerisinde icrâ edilen, kiminin uzun kiminin kısa olduğu, kiminin çoktan ve hattâ başlamadan bittiği, kiminin daha başlamadığı, kiminin çok eskiden beri devam ettiği bir yolculuk. Beri yandan, yolculuk varsa mutlaka bir de yol ve yolculuk hikâyesi vardır.

İmdi, acaba Türklerin tarihî yolculuğunun nasıl bir hikâyesi, yani “mâcera-yı hayâtı” olabilir?

Bence en zorlusu olmalı; belki de tam olarak hiç anlatılamayacak ve hiç yazılamayacak kadar. Çünkü hemen hemen herkesin şöyle ya da böyle, oturak olduğu muayyen bir coğrafyaları ve muayyen bir tarihleri var, ama ya bunlar? Lâkin, yine de denemeye değer.

Böyle bir dememeyi, geçtiğimiz yıl Kırıkkale Üniversitesi'nin 9-10 Aralık 2004 tarihlerinde düzenlediği “*Bir Metafor Olarak Yol / Yolculuk*” konulu I. Ulusal Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda yaptım. Şimdi burada bugün ve yârin, bu denememde serdetmeye çalıştığım, yolculuğumuzun kalın çizgilerle tasvîr edilmiş ve geleceği de ihâta edinen bir portresini, bu sempozyumda sunduğum “Toplumsal Bir Yolculuk Olarak Türklerin Tarihî Yolculuğu” başlıklı tebliğimin özetini vererek sizlerle paylaşacağım.

★★★

Her toplumun tarihi, aynı zamanda bir yolculuktur ve bir yolculuk tarihidir. Zîra, öncelikle Tarih Bilimi'nin (Historia Rerum Gestarum) hikâyesini anlattığı Tarih'in (Res Gestae) kendisi bir yolculuktur: Zaman ve mekân gibi iki boyutlu bir düzlemde sürdürülen bir yolculuk. İkincileyin, her yolculuk bir tarihtir; zîra, Tarih'in belirleyici kategorileri olan zaman ve mekân, aynı zamanda Yolculuk'un da kategorileridir; binâenaleyh, Yolculuk ve Tarih, birçok bakımdan bir ve aynı şeydir.

Her millet aynı zamanda tarihtir ve hattâ bir bakıma tarihin kendisidir; çünkü millet, tabîî değil, tarihî ve kültürel bir varlıktır: İlk önce ana rahminde bir rüşeym hâlinde şekillenmeye başlar, sonra dünyaya gözlerini açar, sonra muhtelif safhalardan geçer; bâzıları çocukluk çağında terk-i hayat ederken bâzıları olgunlaşır, bütün toplumsal aşamaları yaşar, tarihin demir örsünde dövülür, ham iken pişer, süzülür, arınır, durulur ve millet olur; bu aşamaların ardışık dizilmesinin bir muhassalası olarak oluşan millet, ilk hâline, olgun bir kişinin bebeklik çağına benzediği kadar benzer. Çünkü millet tarihî bir varlıktır; tarih ise değişme demektir; her şey değişir, değişmeyen ve değişmez tek şey Mutlak Varlık'tır; değişen her şey, belirli bir benlik bilincinin çekirdeğini mahfuz tutar, ama nasıl ki bir nehirde iki defa yıkanılmaz ise, bu benlik bilinci de dâhil olmak üzere, O, değişen varlık, maddî ve mânevî yanıyla hiçbir zaman sâbit kalmaz; aksi olmuş olaydı “değişen varlık” değil “mutlak varlık” olurdu.

Beri yandan, değişmeyen ve değişmez tek “şey”, “kendinde ve kendinden” tek “şey” olan Mutlak Varlık, olmayan, yok-olmayan ve hep “olan” tek varlık dahi, Kant'ın tâbiriyle, “tarihe

yabancı olan”dır; şu hâlde her doğan, aynı zamanda ölecek olandır; çünkü her doğan, tarihe âittir. Binâenaleyh, her millet de, doğan bir şey olduğuna göre aynı zamanda ölecek olan bir şeydir, yâni, ölümlüdür: Nasıl ki tarihten gelmişse, öylece tarihe gömülüp kalacaktır: Bu, bir milletin tarihteki yolculuğunun bitiştir.

İmdi: Türk tarihi de bir yolculuktur ve bir yolculuk tarihidir. Bütün dünya milletleri içerisinde hiç şüphesiz en kapsamlı ve en dinamik tarihe sâhip olduğu gibi hâlâ önemli bir kısmı karanlığa gömülü bulunan ve bu sebeple de dâimâ “bilinen Türk tarihi...” şeklindeki bir ihtiraz kaydı düşülerek üzerinde konuşulması îcap eden Türk tarihi, en büyük yolculuktur ve en büyük yolculuk tarihidir de.

Büyük bir kısmı hâlâ efsâne çağlarının karanlığından kurtarılamamış bulunduğu için hâlâ spekülasyonlara açık olan Türklerin zaman ve mekândaki yolculuğu, sahih olarak bilinen tarihlerine nazaran, bundan birkaç bin yıl önce dünyanın en zorlu coğrafyası olan Asya’nın merkezinde başlamıştır. Türkler bu uzun yolculuklarında çok uzun ve çok zorlu, cihani velveleye veren hayretengiz mâcerâlar yaşamış, birçok dildeki, dindeki, kültürdeki ve renkteki birçok kavim, halk, millet ve millet ile kâh havga etmiş, kâh dostluk kurmuş; değerler almış, değerler vermiş, zaferlerin lezzetini olduğu kadar mağlubiyetlerin acısını da tadmış, defalarca yıkılmış ve küllerinden yeniden doğan Anka gibi her defasında yeniden ve daha büyük olarak dirilmiştir. Bu îtibarla aynı zamanda bir tekâmül ve terakkî süreci de olan Türk tarihi, insanlığın bilinen büyük mâcerası içerisinde en kapsamlı ve en dinamik yolculuktur; çünkü hemen her milletin, az-çok belirli bir arâzide doğup büyümüş, gelişmiş ve hattâ aynı arâzide tarihin kabristanına defnolunmuş olması hasebiyle daha ziyâde “statik” bir tarihlerinin bulunduğu söylebilmesine karşılık karşılık, Türkler, sâbit ve ber-karar olmamış, Eski Dünya’nın hemen her tarafında cevelân etmiştir. Türklerin bu dinamizminin en belli başlı motivasyon kaynaklarının başında coğrafyanın geldiği kuşkusuzdur; Onlar, kendilerine yurt olarak tahsis edilen Orta-Asya’dan hiç memnun olmamışlar; tek başına Avrupa’nın tamamından daha geniş, ancak, denizlere kapalı, büyük ve istikrarlı medeniyetler kurulmasına elverişli olmayan bu ürkütücü coğrafyayı yırtarak denizlere, medeniyetlerin ana arterlerine inmek zorunda kalmışlardır. İşte, onların büyük ve velveleli yolculukları asıl olarak bu sâik ile başlamış, bu da onları cihangir ve fâtilh kılmıştır. Bu îtibarla da Türk tarihi aynı zamanda bir fütûhat destânıdır da.

..../....

